

סרטים

מאבקי 'אל הגיבעה'

"אב שכול התאבד על קבר בנו, חלל מלחמת ההתשה" זעקו כותרות העיתונים. פרשת התאבדותו של היהלומן ישעיהו הרמן על קבר בנו, בבית-העלמין הצבאי בקריית-שאל, זיעזעה את הציבור בישראל. לא חלפו חודשים מעטים, ושוב זעקו הכותרות. הפעם סיפרו על בעל המוסך אלפרד רייכמן שהתאבד על קבר בנו, שנפל במלחמת יום-הכיפורים. אותה שעה היה מונח על שולחן-הערייכה, בשלבי עריכה סופיים, סרטו של הטיבון, חבר קיבוץ עין-שמר, הוא קולי-נוען צעיר שצילם עד כה 12 סרטים קצרים, והמתעקש להוכיח שאפשר גם לעסוק בקולנוע וגם להיות קיבוצניק.

סרטו אל הגיבעה מספר את סיפורו של אב, המאבד את בנו במלחמת יום-הכיפורים. הבן זוכה בצל"ש, ותצלום ענקי שלו תלוי בחדר-האורחים בבית הוריו. אמו (רחל רביד) נתקפת התקפי היסטריה ונעשית תלוויה יותר ויותר בבנה הצעיר ואילו אביו (אורי חופי), גבר חסון, איש דור הפלמ"ח ולוחם תש"ח מסתגר בעצמו. לילה אחד, אחרי שאשתו לוקה באחד



כמאי תיבון
קולנוע ועבודה חקלאית



שחקנים רביד וחופי ב"אל הגיבעה"
עבודה בהתנדבות



רביד והבן שנפל
האם שווה ליהרג?

רה כספית. אני חייב להם המון תודה. "אשתי, מילכה, היתה מזכירת ההפקה. ביום היא עבדה במחסן-הבגדים ובלייח, כמו כולנו, היתה כולה בעניין הסרט. אני מציג את הסרט בקיבוצים, בסינמסקים, בכל מקום שאפשר להקרין בו סרטים. באביב מתקיים פסטיבל המינורית התיכון לסרטים, ואני מקווה להציג שם. "הסרט מתקבל בתגובות סוערות. הוא משאיר אנשים בתדהמה ותמיד, ללא יוצא-מנהל, מעורר ויכוחים פוליטיים, כי שהויכוח המרכזי נסב סביב השאלה אם, בכלל, יש טעם להישאר בארץ, ואם שווה ליהרג במלחמה."

מפירצי הבכי ההיסטריים שלה, נוטל האב את אקדחו, נכנס למכוניתו ומשוטט בה שעה ארוכה. הוא נתקל במוכר-דלק ערבי ומתעלל בו. לוקח חייל טרמפיסט ומורידו ללא סיבה באמצע הדרך, ולבסוף הוא מגיע אל הגיבעה. שם עולים בו זיכוריו נות מלחמת השיחרור. הוא נזכר כיצד ירה בראשו של חייל ערבי שהרים את ידיו בכניעה. כשנגיעים אל הגיבעה אשתו וידידו, שבאו לחפשו, הם שומעים קול ירייה. האב איבד את עצמו לדעת. בסיפור שעליו מבוסס הסרט נתקל יגאל תיבון באחד המוספים הסיפוריים. הסיפור לא היה חתום בשם כותבו, ורק אחרי ש-הסרט היה כבר מוכן קיבל תיבון מיכתב מחבר קיבוץ שומרת, שגילה לו כי את הסיפור המקורי כתב חבר הקיבוץ, שלמה סונדק.

מחקר קצר שערך יגאל העלה כי הסיפור מבוסס על מיקרה שאירע לפני ארבע שנים, כאשר מושבניק בשם מישקה פרומי קין שבנו נפל במלחמה, התאבד על גיבעה 69, ליד קבוצת ניצנים, שם התחולל אחד הקרבות המרים במלחמת השיחרור. "החזיר את החיבור". לא היה לו קל, ליגאל תיבון, לעשות את הסרט, והוא מספר: "לקח לי שנתיים לעשות את הסרט. כיוון שאני עצמי צריך לעשות את עבודתי בקיבוץ, וכל שאר אנשי הצוות היו עסוקים בעבודה כדי להתפרנס, ציי-למנו בלילות. במשך היום תיפקדתי כמו כל קיבוצניק, והשתלבותי בעבודה במשק. קיבלתי ממרכז-הסרטי-הישראלי מענק ב-10,000 לירות, ועוד 4,000 לירות מ-קון התרבות של הקיבוץ-הארצי. חוץ מזה לקחתי המון הלוואות, ואני בחובות עצומים."



חויית המיפגש הראשון
הגיבור היוצא לחפש אחר מקורם של העצמים. הכוויות על פניו הן תוצאות המיפגש.

נערכת, בסופו של דבר, הפגישה בין תור שבי כדור-הארץ והאורחים מהחלל החיצון. מסיבת-עיתונאים מצומצמת (ובה גם עמיתיו מ-ישראל, פורטוגל ויוון) גילתה במאי הנראה צעיר בהרבה מאשר בצי-לומיו המופצים בעיתונים וצעיר אפילו מגילו האמיתי, שהוא בסך הכל 30 שנה, גיל צעיר מאד יחסית לעבר הקולנועי שלו (שלושה סרטים ששניים מהם היו להיטים מושבעים, דואל ומלתעות, והאמי צעי, שוגרלנד אספרס, זכה גם הוא באהדה על המסך). בנוסף, הסתברה גם קירבה "מישפחתית" — שפילברג הוא יהודי, ושתי אחיותיו עומדות לחזור לישראל כמתנדבות באחד הקיבוצים.

"תמיד הצטערתי על שאני נראה כליכך צעיר", אומר שפילברג כי שמעירים לו על חיצוניותו. "אדם צעיר קשה לקחת ברצינות" — והוא התכוון למה שעשה בסרט הזה, בכל הרצינות. "לפני מלחמות קראתי כל מה שנפל בידי על כרישים. לפני מיפגשים מן הסוג השלישי קראתי לפחות 200 ספרים על הנושא, וכאשר פניית לד"ר היינץ (היועץ המדעי של הסרט), לא היה זה כדי שידעש (המשך בעמוד 50)



שיחזור
את צורת הסלע ("מיגדל השטן") המטריד את מנוחתו, ודוחף אותו למיפגש.



הכוכב האמיתי
של הסרט הוא הבמאי, סטיבן שפילברג (למעלה: בפעולה). נציג הדור החדש והאמיץ של יוצרי הקולנוע בהוליווד, ששפת הקולנוע היא שפת הדיבור הטיבעית שלהם. סטיבן שפילברג הוא בן 30, יהודי ששתי אחיותיו מתכוונות לבוא לישראל כמתנדבות.